

Lokaal plan van aanpak Jeugd
2019-2021
Gemeente Zwijndrecht

(Vastgesteld op 12 maart 2019)

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Inleiding.....	4
1. Voor alle kinderen een positief klimaat om op te groeien.....	7
2. Waar mogelijk zware zorg voorkomen.....	9
3. Ouders en kinderen centraal	12
4. Samenwerking maatschappelijke partners	14
5. Sturingsinformatie	16
Bijlage 1 Samenvatting input ouders en jeugdigen	19
Bijlage 2 Uitkomsten enquête ervaringen jeugdhulp	21
Bijlage 3 Verslag bijeenkomst Jeugd 1 november 2018.....	25
Presentatie bijeenkomst Jeugd 1 november 2018	28
Verslag groep 1 Hulp via school (bijeenkomst Jeugd 1 november 2018).....	32
Verslag groep 2 CJG als toegangspunt en voor regie (bijeenkomst Jeugd 1 november 2018)	34
Verslag groep 3 Nazorg (bijeenkomst Jeugd 1 november 2018).....	36
Bijlage 4 Verslag gesprek jongeren op 12 december 2018.....	39

Voorwoord

Alle jeugdigen in Zwijndrecht moeten gezond en veilig kunnen opgroeien. Dit is niet altijd vanzelfsprekend en dan kunnen zorg en ondersteuning een oplossing bieden. Met de decentralisatie van de Jeugdhulp in 2015 kregen we als gemeente een extra mogelijkheid om deze ambitie te realiseren. De afgelopen jaren zijn hier belangrijke stappen in gezet maar er waren ook signalen dat verbeteringen nodig en wenselijk waren.

Naast de reguliere cliënt-tevredenheidsonderzoeken heeft de gemeente Zwijndrecht besloten ouders en jeugdigen uit te nodigen om hun ervaringen met de zorg en ondersteuning op het gebied van Jeugdhulp te delen. Op 1 november jl. spraken we hierover met ouders en op 12 december met een aantal jeugdigen uit Zwijndrecht.

De afgelopen jaren is ook gebleken dat de rijksbijdragen ontoereikend waren om tegemoet te komen aan de toegenomen vraag naar Jeugdhulp. Meerdere malen hebben gemeenten aanvullend geld hiervoor ter beschikking gesteld/

In dit lokale plan gaan we in op de aanpak van de gesignaleerde knelpunten. Ik heb er alle vertrouwen in dat we met ouders, jeugdigen en partners er in slagen nog beter invulling te geven aan onze zorg voor de jeugd.

Ik geloof erin dat we gezamenlijk het verschil kunnen en moeten maken. De acties in dit lokale plan van aanpak dragen bij aan deze doelstelling.

Jolanda de Witte

Wethouder jeugd

Gemeente Zwijndrecht

Inleiding

Wat het opgroeien van kinderen betreft gaan er in Zwijndrecht veel zaken goed. Maar er is ook een toenemende vraag naar specialistische jeugdhulpverlening, veelal van lange duur en met hoge intensiteit. Die ontwikkeling willen wij ombuigen. We zijn daarom in gesprek gegaan met ouders, jeugdigen en professionals in het jeugdveld over de knelpunten die zij ervaren en wat we in Zwijndrecht kunnen verbeteren. De uitkomst hiervan is in dit plan beschreven: vijf opgaven waaraan wij in de komende jaren met onze partners en met ouders gaan werken zodat nog meer kinderen gezond en veilig opgroeien.

Jeugdhulp in Zwijndrecht

In Zwijndrecht wonen ruim 8.800 kinderen/jeugdigen tot 18 jaar.¹ 1.445 kinderen/jeugdigen deden in 2018 een beroep op een vorm van jeugdhulp. In de meeste gevallen krijgen de jeugdigen een vorm van specialistische hulpverlening. In een kleine 200 gevallen was er een maatregel opgelegd vanuit jeugdbescherming of jeugdreclassering. In bijna twee-derde van de gevallen (64%) is de zorg intensief: van lange duur en met hoge intensiteit.

De cijfers van de Serviceorganisatie Jeugd geven een stijgende lijn te zien vanaf 2015, de start van de decentralisatie. Dit geldt voor alle gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid en Zwijndrecht verschilt niet veel van het gemiddelde. De kosten voor de gemeente Zwijndrecht zijn ruim 11 miljoen².

In gesprek met ouders en jongeren

Door onder meer de klanttevredenheidsonderzoeken van de Stichting Jeugdteam en informatie van ouderorganisaties krijgen wij een beeld van de ervaringen van ouders en jeugdigen. Wij vinden het echter ook belangrijk om als gemeente rechtstreeks met ouders en jongeren in gesprek te gaan. Een kleine 100 ouders heeft gereageerd op onze enquête over ervaringen met jeugdhulp en er zijn verdiepingsgesprekken gevoerd in kleine groepjes ouders. Ook was er op 1 november jl. een avond voor ouders en professionals uit het werkveld en op 12 december een gesprek met jongeren.³

Wat opvalt is dat de meeste ouders die met ons in gesprek gingen, vaak al langer te maken hadden met ingewikkelde problematiek van hun kinderen. 67% van de ouders was tevreden tot zeer tevreden over de jeugdhulp, 16% (erg) ontevreden. De belangrijkste vragen van ouders waren:

- Help op ons met regie bij de wirwar van loketten, keuzes, wetten etc. die op ons afkomt, zeker bij ingewikkeldere vragen.
- Kijk breder dan het ene 'probleem' dat een kind heeft maar heb ook oog voor het effect op zijn hele welbevinden (zelfbeeld, sociale contacten).
- Schakel daarbij tijdig hulp in (via de toegang van het CJG) en blijf niet te lang tobben.
- En heb ook oog voor ons als ouders (ontlasten) en niet alleen voor de problemen van ons kind.

Kortom: Luister naar ons, informeer ons veel eerder als er problemen zijn, praat niet 'tegen' ons maar sta naast ons.

Het beeld uit het gesprek met jongeren, is dat de prestatiedruk op school groot is en ten koste gaat van belangstelling voor hun welbevinden. Jongeren weten niet welke mogelijkheden er zijn voor hulp en voelen zich niet veilig om op school hulp te vragen. Als ze dat gedaan hebben, was de ervaring niet positief. Zij zouden zelf graag meer anonieme informatie willen hebben over de mogelijkheden om hulp te krijgen. En vooral, ze willen zelf serieus genomen worden, zonder dat steeds toestemming van ouders gevraagd wordt.

¹ Jeugdhulp in beeld, Serviceorganisatie Jeugd ZHZ, januari-augustus 2018.

² Tweede burap Serviceorganisatie Jeugd ZHZ, 2018.

³ In de bijlagen is een uitgebreid verslag van de gesprekken met ouders en jongeren te vinden.

Van transitie naar transformatie

De gedachte is dat gemeenten, doordat zij dichterbij ouders en jongeren staan, problematiek eerder kunnen op pakken en dat daardoor minder zwaardere jeugdhulp nodig is. De gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid hebben in 2018 een meerjarenperspectief vastgesteld om deze transformatie te realiseren. Hierin staan interventies op drie niveaus: het preventieve (lokale) veld, de toegang en toeleiding en de regionale zorgmarkt. De speerpunten voor het lokale veld zijn:

- het voorkomen van instroom,
- het mogelijk maken van de uitstroom,
- het versterken van de preventie,
- het verbeteren van de samenwerking tussen de drie decentralisaties, en
- het versterken van de samenwerking met het onderwijs en de huisartsen.

Lokale opgaven

In Zwijndrecht werken we al langere tijd aan preventie (via de opdracht voor het preventieve jeugdveld) en het tegengaan van achterstanden onder meer via het onderwijsachterstandsbeleid. Het programma sociaal domein 2017-2018 had veel thema's die de jeugd raken zoals het tegengaan van kindermishandeling, de overgang van 18-/18+ en gezonde stad en beweging. Deze lijn heeft de raad doorgetrokken in het raadsprogramma 2018-2021 'Krachtig Zwijndrecht' met ambitieuze doelstellingen als het gaat om het gezond en veilig opgroeien in Zwijndrecht. In dit lokaal plan staan dan ook niet zozeer nieuwe opgaven als wel nieuwe accenten en verbetervoorstellen, die vooral ingegeven zijn door de gesprekken met ouders en jongeren. We hebben deze in vijf opgaven samengevat.

1. We realiseren een positief opgroei klimaat voor alle kinderen

Onze ambitie is dat jongeren in Zwijndrecht gezond en veilig kunnen opgroeien, kansen krijgen om zich te ontwikkelen en naar vermogen mee kunnen doen. Daarom werken we aan een positief klimaat om op te groeien met voldoende goede voorzieningen voor jongeren met extra aandacht en ondersteuning voor jeugd die het lastiger heeft.

2. Waar mogelijk voorkomen dat zware zorg nodig is

We willen de stijgende vraag naar specialistische jeugdhulp ombuigen. We onderkennen beginnende problemen zo snel mogelijk en er we zorgen voor de juiste ondersteuning. Zo voorkomen we vaker dat zwaardere zorg nodig is. En als er specialistische zorg nodig is, willen we dat deze eerder afgeschaald kan worden naar minder zware hulp. Dit doen we niet alleen om de kosten voor jeugdhulp binnen de financiële kaders te houden maar ook omdat ouders en kinderen erbij gebaat zijn als problemen zo veel als mogelijk in een vroeg stadium, met lichtere ondersteuning en dicht bij huis, aangepakt of, beter nog, voorkomen worden.

3. We zetten ouders en kinderen centraal

Zowel ouders als jongeren geven aan dat de hulp die geboden wordt niet altijd aansluit bij hun vragen en dat het daardoor langer duurt voordat de echte problemen aangepakt worden. Dat moet veranderen. De vraag moet centraal staan en niet het systeem dat bedacht is. Ouders en jongeren zijn zelf de grootste deskundigen als het om hun eigen leven gaat. De ondersteuning moet erop gericht zijn dat zij zelf zoveel mogelijk regie en verantwoordelijkheid houden. Ook kunnen we een kwaliteitsslag maken door meer gebruik te maken van ervaringsdeskundigheid.

4. We werken intensief samen met onze maatschappelijke partners

Kinderopvang, Scholen, huisartsen, welzijn en jeugdgezondheidszorg spelen een belangrijke rol in het leven van ouders en kinderen. Zij zijn onmisbaar om de genoemde doelstellingen te realiseren. Vanuit het besef van onze verschillende rollen willen dan ook intensief samenwerken met maatschappelijke organisaties.

5. We verzamelen de nodige informatie om te weten of we op de goede weg zijn

We hebben sturingsinformatie nodig om te weten of we voldoende resultaten boeken. Een deel van deze informatie komt van onze regionale partners, zoals de Serviceorganisatie Jeugd en de Stichting Jeugdteams. Als opdrachtgever van het lokale veld spreken we indicatoren af om de resultaten te meten.

Uitvoering

Dit plan is een paraplu voor het Jeugdbeleid in Zwijndrecht. Bepaalde onderdelen worden uitgewerkt in aparte nota's en programma's, zoals de intensivering van het tegengaan kindermishandeling, het lokaal gezondheidsbeleid, sport en de bestrijding van armoede. Daarnaast moeten de maatregelen gezien worden in samenhang met de regionale aanpak zoals verwoord in onder meer:

- het regionaal meerjarenperspectief jeugdhulp
- de regionale samenwerkingsagenda duurzaam verbinden (onderwijs/jeugdhulp)

Het is een dynamisch document. Jaarlijks evalueren we of de beschreven acties uitgevoerd zijn en vindt zo nodig bijstelling plaats.

Voor 2019 is er ruimte voor de activiteiten uit dit plan binnen de vastgestelde begroting 2019 van de gemeente Zwijndrecht. Over de financiële ontwikkeling zal volgens de gebruikelijke P&C cyclus gerapporteerd worden. Van enkele activiteiten is nog niet bekend wat de kosten na 2019 zijn. Indien extra middelen nodig zijn zal voor de begroting 2020 en verder tijdig een aanvraag gedaan worden.

In de hoofdstukken 1 – 5 zijn de hiervoor genoemde vijf opgaven uitgewerkt, de betrokken partners en trekkers benoemd en de te realiseren planning. De resultaten van het traject met ouders en jongeren zijn als bijlagen toegevoegd.

1. Voor alle kinderen een positief klimaat om op te groeien

De basis

Een positieve ontwikkeling begint met een stevige basis: een omgeving waarin kinderen gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Voorzieningen voor sport, cultuur, kunst en onderwijs dragen bij aan een positief opvoedklimaat. In het kader van algemene of universele preventie⁴ werken we aan een gezonde leefstijl gericht op voeding, beweging, middelengebruik en de weerbaarheid van jeugdigen en stimuleren we de deelname aan sport- en cultuuractiviteiten. Voor sommige kinderen is extra inzet nodig om een positief opvoedklimaat te realiseren: Via het onderwijsachterstandenbeleid, brede school en kinderopvang vergroten we de kansen van kinderen en jongeren in een achterstandspositie (selectieve preventie). Voor de uitvoering van het preventieve jeugdbeleid geven we een integrale opdracht aan Rivas/Careyn, MEE, Vivenz, Humanitas en Stichting Jeugdteams. Gezamenlijk vormen deze organisaties het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Hieronder valt onder meer het schoolmaatschappelijk werk, opvoedondersteuning voor ouders en programma's als Pre zorg, Voorzorg, peuterbegeleiding en dreumesgroep.

Wat gaan we extra doen

1.1 Versterken veilig opgroeiklimaat voor kinderen op scholen

School is een van de belangrijkste partners om een positief opgroeiklimaat te realiseren. Momenteel is er aan aanbod van trainingen zoals Dappere Dino, Rots en Water en seksuele weerbaarheid. Binnen 'gezonde school' vallen thema's als media-wijsheid, welbevinden en relaties en seksualiteit. In het kader van lokaal gezondheidsbeleid willen dat het werken aan de mentale weerbaarheid en veiligheid van (kwetsbare) kinderen op scholen (zowel PO als VO) structureel binnen het opvoedklimaat verweven wordt. Dit sluit ook aan bij de vraag van jongeren om meer inlevingsvermogen op school voor kinderen die 'anders' zijn en het omgaan met prestatiedruk.

Betrokkenen

Onderwijs, Kinderopvang, Samenwerkingsverband, Welzijn, JGZ en DG&J

Trekker

Afdeling MO

Realisatie

Q1-Q4 2019: uitvoering gezonde school; Q3 2019: besluitvorming nieuwe nota lokaal gezondheidsbeleid.

1.2 Versterken selectief preventief aanbod

Eerder preventief optreden kan bepaalde problematiek voorkomen of kleiner houden. Samen met CJG/Jeugdteam willen we naar aanleiding van veel voorkomende problematiek onderzoeken hoe het bestaande preventieve programma verrijkt kan worden met groepsgerichte methodieken voor ouders en/of kinderen. Zoals het voorkomen van hechtingsproblematiek, KOP en KOV⁵ cursussen voor kinderen, het programma 'stevig ouderschap' of Triple P. We versterken de samenwerking met wijkteam, huisartsen en GGZ om problemen in een gezin tijdig te signaleren.

Betrokkenen

CJG/Jeugdteam, wijkteam, huisartsen en GGZ

Trekker

Stichting Jeugdteams (penvoerder CJG)

Realisatie

Q1 – Q3: Uitvoering en analyse preventief aanbod; analyse problematiek.

⁴In Zwijndrecht werken we met een preventiemodel dat uitgaat van vier vormen van preventie en daarbij behorende interventies, van algemeen en licht naar steeds specifiek en zwaarder, met graduele overgangen:

- Universele preventie: richt zich op de hele bevolking;
- Selectieve preventie: richt zich op risicogroepen binnen de bevolking;
- Geïndiceerde preventie: voorkomen dat beginnende problemen groter worden;
- Zorg en hulp gerelateerde preventie: hulp bieden en voorkomen van erger.

⁵ Voor kinderen van ouders met psychiatrische problematiek en met verslavingsproblematiek.

1.3 Voorkomen problematiek als gevolg van echtscheiding

Kinderen kunnen schade ondervinden van een scheiding tussen hun ouders. Het platform Scheiden zonder Schade (o.l.v. Andre Rouvoet) adviseert om in iedere gemeente een 'scheidingsloket' in te richten waar ouders al in een vroeg stadium terecht kunnen voor informatie, advies en hulp. In Zwijndrecht willen deze taak inbedden binnen de bestaande structuur van wijkteam en CJG (later 0-100 team). Hier kunnen ouders dan ook informatie en ondersteuning vinden als het gaat om relatieproblematiek en kan aanvullend aanbod, zoals huwelijkscursussen een plaats krijgen. In afstemming met de regio ontwikkelen een kenniscentrum voor professionals.

Betrokkenen Gemeenten Drechtsteden, wijkteam en CJG-team (0-100 team)	Trekker Regio: Dordrecht/ Papendrecht Lokaal: Afdeling MO	Realisatie Regionaal ontwerp voor het scheidingsloket en plan van aanpak gereed voor besluitvorming in Q1 2019. Dan zal de gemeente Zwijndrecht ook verder besluiten over regionaal aanhaken en de lokale invulling.

1.4 Intensivering aanpak kindermishandeling

In 2017/2018 is er een stevige start gemaakt met de aanpak van kindermishandeling. In 2020 willen we 80% van de kinderen die te maken hebben (gehad) met kindermishandeling in beeld hebben zodat zij de juiste zorg en aandacht krijgen. Hiervoor is een intensivering van de aanpak noodzakelijk. De gemeenteraad heeft hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld. De inzet van de aandachtsfunctionaris zetten we voort en we verbreden de aanpak kindermishandeling naar huiselijk geweld. We zetten, na een proef in 2018, Prezorg voort als onderdeel van de preventieve opdracht.

Betrokkenen CJG/Jeugdteam, kinderopvang, onderwijs, samenwerkingsverband welzijn en sport, gezondheidszorg	Trekker Afdeling MO / aandachtsfunctionaris	Realisatie Plan van aanpak intensivering gereed Q1 2019

1.5 Nu Niet Zwanger

Met Pre zorg en Voorzorg bereiken we kwetsbare zwangeren die begeleid worden nog voor de geboorte van hun kind. In het verlengde hiervan voert Rivas ook gesprekken over de wenselijkheid van nieuwe zwangerschappen en begeleidt ouders desgewenst naar anticonceptie. In 2019 breiden we dit uit naar het landelijk gevalideerde programma Nu Niet Zwanger. In dit programma wordt met een kwetsbare doelgroep die bijvoorbeeld bekend is bij (O)ggz instellingen en verslavingszorg, het gesprek gevoerd over de wenselijkheid en risico's van zwangerschap en worden zij desgewenst begeleid naar anticonceptie. Voor de regionale afstemming werken we samen met gemeente Dordrecht. Ook dit wordt gefinancierd uit de extra middelen voor het tegengaan van kindermishandeling.

Betrokkenen DG&J, Rivas, regionaal netwerk kwetsbare zwangeren, gemeente Dordrecht; lokaal: CJG/Jeugdteam, wijkteam, gezondheidszorg en GGZ	Trekker Kwartiermaker GGD/GHOR, in afstemming met afdeling MO	Realisatie Plan van aanpak gereed Q1 2019

2. Zoveel mogelijk zware zorg voorkomen

De basis

Hoe eerder een jeugdige geholpen wordt, hoe kleiner de kans dat uiteindelijk intensieve en langdurige hulp nodig is. De juiste expertise moet tijdig en dichtbij ieder kind georganiseerd zijn. Het CJG vormt in Zwijndrecht de toegang voor jeugdhulp. Binnen het CJG is de inzet mogelijk van een jeugdarts, jeugdverpleegkundige en orthopedagoog. Het Jeugdteam, onderdeel van het CJG, kan zelf jeugdhulp verlenen of zo nodig een indicatie stellen voor hulp uit de regionale zorgmarkt. Centraal in de werkwijze staat ondersteuning dichtbij ouders en jongeren en het benutten en versterken van de eigen kracht en sociale omgeving van het gezin. Uit het onderzoek en de gesprekken met ouders blijkt dat hier nog de nodige verbeterlagen gemaakt moeten worden: veel ouders weten het CJG niet (tijdig) te vinden⁶. Ouders weten niet van het bestaan en geven ook aan dat het CJG letterlijk niet zichtbaar is omdat het niet op een herkenbare locatie gevestigd is. Het consultatiebureau, de jeugdverpleegkundigen en de schoolmaatschappelijk werkers worden niet herkend als onderdeel van het CJG. Het feit dat ieder zich onder de naam van de moederorganisatie presenteert, maakt het voor ouders niet duidelijker. Ook de jongeren met wie gesproken is, geven aan niet goed te weten waar zij met een hulpvraag terecht kunnen, als zij deze niet op school willen stellen.

Wat gaan we extra doen

2.1 Verbeterde toegang

Grotere bekendheid van het CJG onder ouders en kinderen als de plaats waar je terecht kunt met vragen over de opvoeding en jeugdhulp is de eerste prioriteit als het gaat om het voorkomen van zware zorg.

1. Het CJG ontwikkelt een nieuwe website en vraagt ouders om mee te denken over manieren om de vindbaarheid van het CJG te vergroten, bijvoorbeeld door de juiste zoektermen te gebruiken. Behalve informatie en advies voor ouders (eventueel met een chatfunctie) heeft de website ook een besloten intranetomgeving waar professionals relevante informatie kunnen vinden over het aanbod van jeugdhulp.
2. Van het CJG verwachten we, binnen de reguliere opdracht inzet om samen te werken met onderwijs en huisartsen/praktijkondersteuners om de bekendheid van het CJG bij ouders te vergroten. Intern begeleiders van het onderwijs en praktijkondersteuners krijgen ook toegang tot de intranetomgeving van de CJG website. We nemen zoveel mogelijk drempels in de formulieren weg en maken een eenmalig adviesgesprek mogelijk zonder aanmelding.
3. Daarnaast moet ook de bekendheid via de lijn van VVE en kinderopvang vergroot worden door het aanbieden van informatie op deze locaties en het vergroten van de signaleringsvaardigheden van medewerkers. We willen de ouderbetrokkenheid in de VVE vergroten. Hierover zijn in de beschikking voor 2019 afspraken gemaakt.
4. Het consultatiebureau ziet alle kinderen vanaf 4 weken oud. Binnen het consultatiebureau zal ook het CJG zichtbaarder worden.
5. Taalbarrières zorgen soms voor misverstanden tussen school en ouders of CJG en ouders. We onderzoeken met onze partners en met sleutelfiguren uit allochtone gemeenschappen hoe de taalbarrière overbrugd kan worden.
6. In 2019 worden de eerste stappen gezet richting een 0-100 team. Bij deze ontwikkeling zal geborgd moeten worden dat het preventieve aanbod en de toegang naar jeugdhulp herkenbaar is voor ouders en jeugdigen.

⁶ Uit onderzoek van de OCD blijkt dat in 2017 52% van de ondervraagden bekend waren met het CJG.

Betrokkenen Partners CJG, onderwijs, kinderopvang, samenwerkingsverband, wijkteams, ouders en jongeren	Trekker Stichting Jeugdteams als Penvoerder CJG	Realisatie 1: website voor publiek gereed Q1 2019; voor professionals Q2 2-6: In de account-overleggen met Stichting Jeugdteams volgen we de voortgang van de actiepunten en stellen deze zo nodig bij.

2.2 Nazorg

Een-derde van de ouders vindt het belangrijk dat er een vorm van ondersteuning mogelijk blijft, wanneer de jeugdzorg afgelopen is. Goede nazorg maakt het afschalen van en uitstroom uit geïndiceerde hulp makkelijker en voorkomt terugval naar professionele hulp, waarmee ook de instroom naar geïndiceerde hulp minder wordt. Het Jeugdteam biedt de mogelijkheid van nazorg maar ook hier kunnen nog de nodige verbeterlagen gemaakt worden.

1. Professionals van het jeugdteam leggen de afspraken over nazorg vast met ouders en jeugdigen wanneer een traject wordt afgesloten. De professionals stellen zich daarbij meer pro-actief op en vragen of ouders / jeugdigen het op prijs stellen wanneer zij af en toe nog eens door een hulpverlener gebeld worden.
2. We gaan met de SOJ in gesprek om met de regionale zorgmarkt te komen tot afspraken over nazorg. De inzet daarbij is dat ook hier bij iedere afsluiting van een hulpverlening, afspraken op maat gemaakt worden met de ouders/jeugdigen over de nazorg. Bijvoorbeeld in de vorm van een 'strippenkaart'.
3. Nazorg hoeft niet altijd te bestaan uit ondersteuning door professionals. We stimuleren lotgenotencontact en maatjesprojecten (stevige vrijwilligers) die zo het netwerk van de ouders kunnen versterken.

Betrokkenen Stichting Jeugdteam, Serviceorganisatie Jeugd, ouders/ ervaringsdeskundigen en vrijwilligers	Trekker 1: Stichting Jeugdteams 2: Afdeling MO 3: Stichting Jeugdteams als penvoerder CJG/Jeugdteams	Realisatie 1: Q2 2019 2+3 : Voortgang en bijstelling via de zogenaamde Driehoeksoverleggen (ieder kwartaal) tussen gemeente / SJ en SOJ.

2.3 Buurtgezinnen voor kwetsbare gezinnen

Een buurtgezin in de buurt is een vertrouwde plek die incidenteel kortdurende zorg of opvang voor kinderen biedt wanneer de ouders het zelf even niet aan kunnen. Hiermee kunnen uithuisplaatsingen voorkomen worden. In Papendrecht en Dordrecht heeft dit concept al vorm gekregen. Het CJG onderzoekt of en hoe dit concept in Zwijndrecht vorm kan krijgen en zoekt hiervoor financiering voor de opstartfase in 2019/20 (50.000,-- per jaar). Bij succes zou het structureel onderdeel moeten worden van de opdracht voor het preventieve veld.

Betrokkenen CJG / Jeugdteam	Trekker Penvoerder Stichting Jeugdteams	Realisatie Duidelijkheid over realisatie: Q3 2019

2.4 Inventarisatie behoefte pleegouders

Plaatsing in een pleeggezin meestal te verkiezen boven een uithuisplaatsing. Pleegouderschap dient daarom volop gewaardeerd en gestimuleerd te worden. In samenwerking met de regiogemeenten en pleezorgaanbieders zullen we daarom begin 2019 met pleegouders in Zwijndrecht gesprek gaan over hun behoefte aan ondersteuning en welke rol we daarbij als gemeente kunnen spelen.

Betrokkenen Drechtsteden- gemeenten / de Nederlandse Vereniging van Pleegzorgouders	Trekker Afdeling MO	Realisatie Start inventarisatie Q1 2019 Uitwerken in plan van aanpak: Q2 en Q3 2019

3. Ouders en kinderen centraal

De basis

Ouders en jeugdigen zijn ervaringsdeskundigen. Als ouders en/of een kind niet achter een aanpak staan, werkt het niet. Ouders geven aan dat vooral in de medische zorg vaak alleen naar de somatische kant gekeken wordt en de andere zaken, zoals wat lichamelijke problematiek betekent voor sociale contacten, onderbelicht blijven. Daarnaast is aandacht voor de ouders en overige gezinsleden van belang. Een langdurige of heftige zorgvraag van een kind kan veel impact hebben op ouders/verzorgers en op de broertjes en zusjes. De vraag 'hoe gaat het nu met jou' biedt ouders de ruimte om ook stil te staan bij wat zij zelf nodig hebben om de zorg voor hun kind vol te houden.

Dat betekent dat het systeem passend moet zijn voor ouders en kinderen en dat een brede blik nodig is: wat is er nodig in het gezin. Eén gezin, één plan is en blijft het uitgangspunt. Hierbij is het van belang dat ook instrumenten uit de Wmo (zoals huishoudelijke hulp) of de participatiewet (zoals bijzondere bijstand) ingezet worden en dat daar de benodigde kennis over voorhanden is binnen de jeugdkolom. Om dit te stimuleren worden kennissessies voor professionals georganiseerd over de verschillende wetten en kaders.

CJG/Jeugdteam heeft de opdracht om zorg nabij te leveren, en ouders en kinderen in de eigen regie te ondersteunen. Bij het Jeugdteam zijn daarvoor gezingsregisseurs aangesteld. Binnen het CJG biedt Stichting MEE cliëntondersteuning en schoolmaatschappelijk werkers worden op school ingeschakeld als er een systeemgerichte (gezinsbreed) aanpak nodig is. Jeugdprofessionals van het Jeugdteam zijn beschikbaar om op verzoek deel te nemen aan het ondersteuningsteam op school. Het Jongeren Ervaringsteam (JET) en Ouderplatform Zuid-Holland Zuid zijn regionale organisaties die de belangen van ouders naar voren brengen.

Wat gaan we extra doen

3.1 Vergroten bereik cliëntondersteuning

De waardering bij ouders die gebruik maken van cliëntondersteuning is hoog. Juist deze vorm van ondersteuning is er op gericht om ouders te helpen de eigen regie te houden of te hernemen. We hechten er daarom aan dat, binnen de opdracht aan het CJG, de mogelijkheid van cliëntondersteuning beter bekend wordt gemaakt bij ouders met vragen over jeugdhulp.

Betrokkenen
CJG / stichting MEE

Trekker
Penvoerder Stichting
Jeugdteams

Realisatie
Effecten zichtbaar Q4 2019

3.2 Verbreden sociaal medische indicatie kinderopvang

Met de sociaal medische indicatie voor kinderopvang kunnen we ouders die tijdelijk moeite hebben om de zorg voor hun kind(eren) op zich te nemen, ontlasten. We gaan we deze regeling die voorheen bij de SDD lag, zelf uitvoeren en de mogelijkheid om hiervan gebruik te maken, versoepelen. We zoeken een lokale uitvoerder, mogelijk wordt dit de Stichting Jeugdteams.

Betrokkenen
Stichting Jeugdteams

Trekker
Afdeling MO

Realisatie
Q1 2019 uitvoering lokaal
geregeld

3.3 0-100 aanpak

Zowel het CJG (jeugd) als het Wijkteam (volwassenen) hebben de opdracht om hun aanpak op elkaar af te stemmen. De samenwerking tussen de jeugdkolom en de volwassenen aanpak willen

wij versterken naar een 0-100 aanpak met een centrale toegang zodat voor iedereen duidelijk is waar informatie, advies en ondersteuning gevonden kan worden.

Betrokkenen CJG en Vivera Wijkteam	Trekker Afdeling MO	Realisatie Afronden gezamenlijke visie: Q3 2019 Start uitvoering Q1 2020

3.4 18- /18+ overgang

Jeugdigen die 18 jaar worden, vallen niet meer onder de Jeugdwet met als risico dat ze tussen wal en schip kunnen vallen. Daarom maken we afspraken over een soepele overgang en warme overdracht, ook met andere partners zoals de SDD, van jongeren die 18 jaar worden.

Betrokkenen CJG/Jeugdteam, SOJ, SDD, Vivera Wijkteam	Trekker Afdeling MO/ Stichting Jeugdteams	Realisatie In de account-overleggen met SJ volgen we de voortgang

3.5 Zorgmariniers

Bij complexe casussen zijn vaak veel organisaties en professionals betrokken, waardoor ouders en jeugdigen het overzicht kwijt raken en soms tegenstrijdige acties in gezet worden. We stellen zorgmariniers aan, die bij casussen met complexe, vaak multidisciplinaire zorgvragen zo nodig 'dwars door het systeem heen' de regie nemen en een integrale aanpak ontwerpen en verankeren. Voor het aanstellen is extra budget in de begroting opgenomen.

Betrokkenen Jeugdteam, Wijkteam, SDD, SOJ, woningcorporaties, politie, (O)ggz	Trekker Afdeling MO	Realisatie Aanstelling zorgmariniers Q1 2019

3.6 Samenwerken met ervaringsdeskundige ouders

De ervaring leert dat een aanbod van oudercursussen vaak (te) weinig respons oplevert. Toch geven ouders aan dat zij de behoefte hebben aan 'lotgenotencontact'. Dit zal daarom op een meer vraaggerichte wijze aangeboden worden. Bijvoorbeeld door aan te haken wanneer hun kinderen een cursus volgen van het CJG. Ook vragen we ervaringsdeskundige ouders om mee te denken bij ingewikkelde casussen en om feedback te leveren op onze aanpak. Hierbij zal samenwerking gezocht worden met het Ouderplatform Zuid-Holland Zuid.

Betrokkenen CJG/Jeugdteam, JET en ouderplatform Zuid-Holland Zuid	Trekker Penvoerder Stichting Jeugdteams	Realisatie In de account-overleggen met Stichting Jeugdteams volgen we de voortgang

3.7 In gesprek met jongeren en ouders

'Praat met ons en niet tegen ons', zeggen ouders en jongeren. De input van ouders en jongeren in het traject om te komen tot dit plan, was van grote waarde. De twee hiervoor genoemde ouderorganisaties zijn belangrijke informatiebronnen om ons beleid en werkwijze aan te toetsen. Maar het directe gesprek met ouders en jeugdigen over wat er goed gaat voor de jeugd en wat er beter kan is ook indringend en leerzaam. We zoeken een vorm om dit gesprek te continueren, zonder hierbij een te grote wissel te trekken op de tijd van ouders die vaak zwaar belast zijn.

Betrokkenen CJG, JET en ouderplatform Zuid-Holland Zuid	Trekker Afdeling MO	Realisatie Plan van aanpak gereed Q2 2019

4. Samenwerking maatschappelijke partners

Basis

Onze maatschappelijke partners zijn onmisbaar om de doelstelling, minder kinderen die zware zorg nodig hebben, te realiseren. Als gemeente hebben we verschillende rollen ten opzichte van de organisaties die werkzaam zijn in het veld van kinderopvang, onderwijs, gezondheid en welzijn. Zo zijn wij opdrachtgever aan Diverz voor het brede welzijn, waaronder het Vivera Wijkteam maar ook voor algemene preventie en gezonde leefstijl, tegengaan van kindermishandeling, de overgang van 18/18+, het bieden van dagbesteding etc. We voeren regie op de thema's van het programma voor het sociaal domein en brengen partijen bij elkaar, ook die waar we geen opdrachtgevende rol voor hebben, zoals het onderwijs of gezondheidszorg. We gaan uit van de gemeenschappelijke wens om kinderen en jongeren in Zwijndrecht zoveel mogelijk kansen te bieden om gezond en veilig op te groeien. We stellen ons daarbij op als een verantwoordelijke en enthousiaste samenwerkingspartner waarbij we, afhankelijk van de situatie, inzetten op stimuleren, faciliteren, samen leren en afstemmen. Als we kijken naar uitkomsten van de gesprekken met ouders en jeugdigen en naar de doelstelling, zijn er twee domeinen waar de komende jaren onze prioriteit ligt:

Kinderopvang en Onderwijs

Kinderen brengen een belangrijk deel van hun leven door op de kinderopvang en op school. Als het goed is, is het een vertrouwde plek waar ouders en jeugdigen laagdrempelig hun vragen en problemen kunnen delen. In de afgelopen jaren is in de opdracht voor het preventieve veld ingezet op de verbetering van de samenwerking met het onderwijs en CJG/Jeugdteam. Zo heeft het schoolmaatschappelijk werk een grotere verbindende rol tussen onderwijs en zorg gekregen. In 2018 merkte het CJG/Jeugdteam al een toename van de aanmeldingen via het onderwijs.

Ook regionaal (samenwerkingsverband passend onderwijs en SOJ) wordt gewerkt aan concrete werkafspraken op de drie hoofdpunten:

- Een zichtbare vaste schakel met/naar jeugdhulp op elke school;
- Samenwerking bij signalering en de inzet van jeugdhulp tussen de ouders/jeugdige, jeugdprofessionals en IB-ers, gericht op de continuering van de schoolgang in combinatie met preventieve hulp en/of jeugdhulp die aan de jeugdige en ouders wordt geboden;
- Beter organiseren van de jeugdhulp in de school.

Huisartsen

Huisartsen kunnen wettelijk gezien doorverwijzen naar alle vormen van jeugdhulp. Echter, zij hebben niet altijd zicht op het hele gezin, wat aan hulp/ ondersteuning ingezet kan worden en hoe het stelsel werkt. Uit de gesprekken bleek dat juist ouders die via een huisarts een verwijzing gekregen hadden, moeite hadden om de juiste hulp te vinden, vooral wanneer het om een complexere hulpvraag ging. We streven daarom naar minder directe doorverwijzingen vanuit de huisartsen naar de regionale zorgmarkt en meer verwijzingen van huisartsen aan het CJG/jeugdteam.

Wat gaan we extra doen

4.1 Samenwerking onderwijs en kinderopvang

1. Aanscherpen lokale samenwerkingsagenda

De regionale actiepunten vertalen we lokaal met de kinderopvang en scholen (PO en VO) en het CJG/Jeugdteam. We beoordelen met het directeurenoverleg, OOGO en samenwerkingsverband of de bestaande samenwerkingsagenda (LESA) aanscherping behoeft om de doelstellingen te bereiken. Samen zoeken we naar manieren om hierbij ouders en leerlingen te betrekken.

2. Vindbaarheid CJG

Ondanks dat het SMW een belangrijkere rol heeft gekregen in de verbinding tussen school en zorg, geven ouders aan dat zij vaak toch veel te laat bij het CJG terecht zijn gekomen. Het SMW

wordt via de school ingeschakeld als men inschat dat er sprake is van systeemproblematiek (dus niet allen het kind maar breder in het gezin) en is niet voldoende zichtbaar voor ouders. Ouders, maar ook jeugdigen op het voortgezet onderwijs, zouden via de school ook actief informatie aangeboden moeten krijgen over wat het CJG voor hen kan betekenen en niet alleen pas op het moment dat school denkt dat het SMW ingeschakeld moet worden. Dit kan bijvoorbeeld door hieraan aandacht te besteden tijdens ouderavonden, in ouderkamers e.d. Met onderwijs, ouders en jongeren zelf willen we nagaan wat de beste manier is om deze informatie te geven.

3. Uitbreiding SMW

SMW heeft een belangrijkere rol gekregen in de verbinding tussen school en zorg met als gevolg dat de vraag naar SMW groeit. Dit past bij de ambitie om eerder, aan de voorkant in te grijpen. Daar moet de formatie ook op afgestemd worden en daarom is een aanvraag voor uitbreiding van het SMW met 0,5 formatieplaats gehonoreerd met ingang van 1 januari 2019.

Betrokkenen	Trekker	Realisatie
CJG/Jeugdteam, directeurenoverleg en OOGO, samenwerkingsverband, ouders en jeugdigen	1: Afdeling MO 2+3: Stichting Jeugdteam als penvoerder CJG	1: Q2 2: plan van aanpak gereed Q2 3: uitbreiding gerealiseerd Q2

4.2 Samenwerking huisartsen

In het land en in de regio zijn verschillende voorbeelden van pilots waarbij Jeugdteam / gemeenten en huisartsen de gezamenlijke zorg voor jeugdigen verbeteren door de inzet van Praktijkondersteuners Jeugd. Afhankelijk van de opleiding kunnen deze POH-ers zelf een aantal gesprekken voeren met jeugdigen of zelf een behandeling starten. In bepaalde gemeenten wordt een POH-er ook in het jeugdteam gestationeerd om zo de overdracht van huisarts naar jeugdteam te vergemakkelijken (jeugdmodule). Soms wordt extra financiering gevonden om POH-ers meer uren te geven zodat zij zich intensiever met de ondersteuning van jeugdigen kunnen bezighouden. Uit deze pilots blijkt een lichte afname te volgen van doorverwijzing door huisartsen naar geïndiceerde zorg. In Zwijndrecht zijn in de meeste praktijken POH-ers aanwezig, echter de samenwerking met huisartsen en POH-ers staat rondom het domein jeugd nog op een laag pitje. Daarom willen we in 2019 eerst de relatie versterken en duidelijk krijgen wat huisartsen van het CJG nodig hebben om intensiever samen te werken. Concreet betekent dit:

1. De gemeente neemt het initiatief om het overleg met huisartsen (ambtelijk en bestuurlijk) te intensiveren en zal periodiek (3x per jaar) het gesprek organiseren.
2. Het CJG/Jeugdteam zal een presentatie geven op het lokale huisartsenoverleg.
3. Het CJG/Jeugdteam neemt contact op met de POH-ers Jeugd om de kennismaking te hernieuwen en tot samenwerkingsafspraken te komen.
4. Met de huisartsen wordt besproken hoe het CJG bij patiënten onder de aandacht gebracht kan worden, bijvoorbeeld door foldermateriaal in de wachtkamer of informatie op de lichtkrant.
5. Bij de vaststelling van de begroting 2019 moet duidelijk zijn of en zo ja, welke intensivering van de POH-inzet nodig is om het aantal doorverwijzingen vanuit huisartsen naar het CJG/Jeugdteam te laten toenemen en het aantal rechtstreeks indicaties voor jeugdhulp af te laten nemen.

Betrokkenen	Trekker	Realisatie
Huisartsenoverleg, POH-ers, CJG/Jeugdteam	1+5: afdeling MO 2-4 Stichting Jeugdteam als penvoerder CJG	Q1 start van de contacten Q3 gedragen plan voor 2020 en volgende jaren.

5. Sturingsinformatie

We willen weten of we de gewenste resultaten boeken op de opgaven zoals verwoord in dit lokale plan van aanpak. We meten dat op drie manieren:

- We houden de voortgang van de acties die hiervoor beschreven staan bij en rapporteren hierover jaarlijks aan de raad.
- We gebruiken verschillende bestaande beleidsindicatoren die hieronder zijn beschreven.
- We blijven met ouders en kinderen in gesprek over hun ervaringen.

Beleidsindicatoren

Daar waar wij opdrachtgever zijn, zoals bij het preventieve veld jeugd, spreken wij vooraf indicatoren af. Daarnaast monitort de Serviceorganisatie de instroom, doorstroom en uitstroom in de regionale zorgmarkt. Tot slot zijn er de nodige landelijke cijfers beschikbaar. Deze indicatoren zijn niet een op een te koppelen aan de hiervoor beschreven doelstellingen maar geven een algemene tendens weer. Hieronder geven we aan welke indicatoren wij gebruiken en wat daar, indien beschikbaar, nu de 0-situatie is (cijfers over 2018).

Gebruik jeugdhulp

	2018	
Percentage kinderen tot 18 jaar met jeugdhulp	21% ⁷	
Waarvan Specialistische hulpverlening		82%
Stichting Jeugdteams		18%
Waarvan zorgintensief traject⁸		64%
Kosten op jaarbasis⁹	11,2 miljoen	

Verwijzers jeugdhulp

	2018
Jeugdteam	38%
Gecertificeerde Instelling	10%
Medisch verwijzer	52%

Indicatoren voor het preventief jeugdbeleid

In de opdracht voor het preventieve veld zijn de volgende indicatoren opgenomen:

In, door en uitstroom CJG

	Beginstand	Instroom	Uitstroom	Eindstand	Totaal	Behandelduur	Wachtdagen
2018	397	339	336	400	736	320	29

⁷ Factsheet Jeugdhulp ZHZ januari-december 2018, Serviceorganisatie Jeugd ZHZ,

⁸ Jeugdhulp in beeld, Serviceorganisatie Jeugd ZHZ, januari-augustus 2018

⁹ Tweede burap Serviceorganisatie Jeugd ZHZ, 2018, dit is inclusief de inkoop voor jeugdzorg, de kosten voor Stichting Jeugdteams, Jeugdbescherming en -reclassering, het PGB jeugd, het Landelijk Transitie Arrangement, gesloten jeugdhulp en uitvoeringskosten van de SOJ .

Verwijzers naar CJG

	GI ambulans	GI afschalen	Medisch verwijzer	Onderwijs	Zorgaanbieder afschalen	Zorgaanbieder ambulans / toeleiding	Veilig Thuis	Clïent zelf	Politie	Woningbouw	Kerk	Wijkteam	Vereniging	Voorveld	Jgz	Rechtbank	Raad v. Kinderbesch.	Netwerk cliënt	Bureau leerplicht	Bureau Halt	Totaal
2018	5	6	14	45	6	15	48	129	21			27		12	8	9	3	4			352

Reden afsluiting / uitstroom

	2018
Beoogde resultaten behaald / zelfredzaam	100
Afgeschaald naar voorveld/ lokaal team	28
Afgeschaald naar JGZ	2
Voortijdig afgesloten door cliënt	48
Niet of beperkt behaald, in overeenstemming met cliënt afgesloten	11
Opgeschaald naar zorgmarkt	62
Voortijdig afgesloten door jeugdteam	12
Voortijdig afgebroken door externe omstandigheden	16
Afgesloten overgang naar andere wetgeving	0
Afgesloten, cliënt valt onder gedwongen kader	0
Onbekend	57

Gebruik website CJG¹⁰

	2019
Bezoekersaantallen website CJG¹¹	

Verplichte indicatoren programmabegroting

	2018	Bron
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (% deelnemers aan het VO en MBO)	2,1 (2016)	DUO
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	0,8 (2017)	DUO
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	32 (2017)	DUO

¹⁰ Hier is geen nulmeting over 2018 beschikbaar. We vragen het CJG de cijfers voor de nieuwe website bij te houden, voor 2019 zal dat echter niet voor een volledig jaar zijn. Een alternatieve indicator is de bekendheid van het CJG, zoals gemeten in de monitor sociaal van de OCD. Deze monitor wordt echter slechts een keer per vier jaar uitgevoerd (de volgende keer weer in 2021).

In gesprek met ouders en jeugdigen

De enquête onder ouders, de gesprekken met ouders en jeugdigen en de bijeenkomst over jeugdhulp met ouders en het werkveld hebben laten zien waar de belangrijke accenten in dit plan moeten liggen. Ouders en jeugdigen waardeerden het ook bijzonder dat zij gehoord werden. Wij zullen blijven zoeken naar manieren om informatie bij ouders op te halen. We zullen dat echter niet op de uitgebreide wijze doen als bij de voorbereiding van dit plan omdat dit zowel voor ouders als voor de organisatie een grote belasting is. Zoals ook in hoofdstuk 3 beschreven zullen we naar een passende manier zoeken om dit gesprek vorm te geven. Daarnaast meet ook het CJG/Jeugdteam de cliëntwaardering door middel van zogenaamde spiegelgesprekken met ouders en jeugdigen. Ook dit levert waardevolle informatie op.

Bijlage 1 Samenvatting input ouders en jeugdigen

De raad heeft input voor dit plan gevraagd van ouders en jeugdigen. Hiervoor zijn in de periode augustus-december onderstaande activiteiten uitgevoerd.

Enquête

Hiertoe is in september een korte enquête uitgezet onder alle ouders van kinderen die een vorm van jeugdhulp krijgen. In deze enquête werden onder meer gevraagd of en van wie ouders ondersteuning gekregen hadden voordat er sprake was van jeugdhulp, hoe de toeleiding naar jeugdhulp was en over hoe nu jeugdhulp ervaren wordt. In bijlage 2 leest u de uitkomsten van deze enquête.

Verdiepende groepsgesprekken

Met het enquêteformulier konden ouders zich aanmelden voor verdiepende gesprekken in kleine groepjes over de volgende thema's:

- De hulp via school: wat gaat er goed en wat kan er beter?
- De hulp via de huisarts: wat gaat er goed en wat kan er beter?
- Hoe kunnen we er voor zorgen dat de problemen niet zo groot worden dat jeugdhulp nodig is?
- Hoe maken we het makkelijker om jeugdhulp te krijgen wanneer dat nodig is?
- Welke ondersteuning is er nog nodig wanneer de jeugdhulp afgelopen is?

Hiervoor hebben zich ongeveer 20 ouders opgegeven en uiteindelijk hebben 12 ouders meegedaan met de gesprekken. Er waren onafhankelijke gespreksleiders en een beleidsambtenaar zorgde voor de verslaglegging. In de gesprekken werd dieper ingegaan op de problemen die ouders ondervonden en droegen zij mogelijke oplossingen aan.

Brede bijeenkomst 1 november

De uitkomsten van de enquête en de gesprekken zijn gepresenteerd en besproken op een grote bijeenkomst op 1 november waar behalve ouders, ook professionals van het CJG/Jeugdteam, onderwijs en welzijn aanwezig waren. Raadsleden en de wethouder Jeugd waren als toehoorder aanwezig. Een verslag van de bijeenkomst is als bijlage bij dit plan gevoegd.

Bijeenkomst jeugdigen

Behalve aan de inbreng van de ouders, hecht de gemeenteraad ook aan de mening van jongeren zelf. Daarom is op 12 december nog een bijeenkomst georganiseerd met jongeren van 15/16 jaar en met getrainde ervaringsdeskundige jongeren.

Uitkomsten

Belangrijk is dat de meeste ouders met wie gesproken is, te maken hadden met ingewikkelde vraagstukken en vaak al langere tijd daarmee bezig waren. Vanuit hun ervaringen konden ze aangeven waar het in het de organisatie van de jeugdhulp misliep en deden ze suggesties om tot verbeteringen te komen. De input van de ouders bevestigen grotendeels de kaders die vanuit de raad zijn gesteld:

ouders en kinderen centraal en niet het systeem als uitgangspunt nemen is iets wat de ouders duidelijk herkennen. Kijken naar de lange termijn-effecten en doen wat nodig is, in plaats van denken vanuit de regelgeving levert niet alleen de gezinnen meer op maar vaak ook de gemeente. Hierbij kan gedacht worden aan het ontlasten van ouders bij de zorg voor hun kinderen en het regelen van nazorg (vangnet) als de jeugdhulp beëindigd wordt, om te voorkomen dat problematiek onnodig groot wordt of weer opnieuw de kop op steekt. Het gaat daarbij ook om bijvoorbeeld de keuze tussen Zorg in natura of een persoonsgebonden budget. Maar ook om een bredere afweging dan alleen het jeugddomein maar ook om de effecten binnen het *brede sociale domein* (Wmo en participatie). Voorbeelden waarin dit doorgerekend werd door het instituut van Publieke Waarden werden hiervoor aangedragen.

Ouders noemden het **Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) als de plek voor laagdrempelige toegankelijkheid**. In hun ervaring was dit de plek waar de weg werd gewezen in het land van de hulpverlening en waar ook breder werd gekeken: naar het 'hele' kind (en niet alleen naar een ziekte of een leerprobleem) maar ook naar de gezinssituatie en de vraag welke ondersteuning ouders nodig hebben. Maar dat moeten ouders dan wel weten te vinden! En juist daaraan ontbrak het vaak. Ouders die via huisartsen een indicatie voor jeugdhulp kregen werden niet op het CJG gewezen en ook via de scholen gebeurde dit lang niet altijd. Ouders die zelf de jeugdhulp probeerden te regelen, vonden vaak pas na lang zoeken het CJG.

Zeker bij ingewikkeldere vragen en als er meerdere wetten / regels van toepassing zijn, vinden ouders **ondersteuning en casusregie** noodzakelijk. De wijze van communiceren is daarbij essentieel. Ouders willen eerder geïnformeerd worden, bijvoorbeeld door de school als er bepaalde signalen zijn die kunnen wijzen op problematiek. En als volwaardige gesprekspartners behandeld worden. Zij zijn deskundigen als het om hun kind gaat. Kortom: *luister naar ons, informeer ons veel eerder als er problemen zijn, praat niet 'tegen' ons maar sta naast ons.*

Ouders gaven ook aan dat er meer ruimte zou moeten zijn voor het **samen leren**. Vraag hulp als organisatie als je zelf niet de juiste kennis in huis hebt. Neem hierin de ouders en ervaringsdeskundigen mee. Er zou ook een 'denktank' van ouders (ervaringsdeskundigen) en specialisten voor ingewikkelde casussen georganiseerd kunnen worden. En veel ouders willen ook graag met elkaar in gesprek en staan open voor wederzijdse ondersteuning en lotgenotencontact.

Bijlage 2 Uitkomsten enquête ervaringen jeugdhulp

Aan alle ouders van kinderen in Zwijndrecht met jeugdhulp werd een enquête toegestuurd. Hiervoor is gebruik gemaakt van de adressen van de Serviceorganisatie Jeugd en van de Stichting Jeugdteams. 90 ouders hebben het enquêteformulier ingevuld en teruggestuurd.

1. Had u hulp willen hebben bij de opvoeding van uw kind(eren)?

33% zegt nee.

De anderen hadden wel een vorm van hulp gewild:

- Het vaakst genoemd wordt ondersteuning bij het opvoeden, bijvoorbeeld grenzen stellen.
- Daarna: een luisterend oor en informatie en advies.
- Praktische hulp, bijvoorbeeld opvang voor de kinderen, wordt het minst genoemd.
- 1/5 van de ouders had een andere vorm van hulp gewild;
 - o bijvoorbeeld specialistische kennis t.a.v. autisme, hoogbegaafdheid, fobieën;
 - o eerdere diagnose en erkenning van het probleem
 - o ondersteuning en tips bij het omgaan met bepaald gedrag / in bepaalde situaties
 - o ontlasting in de zorg

2. Met wie zou u willen praten over problemen bij de opvoeding?

Het liefst praten ouders met familie of vrienden hierover.

Meer dan de helft van de ouders wil zeker hierover spreken met de school. T.a.v. CJG en huisarts is hierover meer twijfel. Het valt op dat 14% zeker niet met de huisarts wil spreken en 11% zeker niet met het CJG.

Opvallend is ook de behoefte en bereidheid om met andere ouders in eenzelfde situatie hierover te praten.

	familie/ vrienden	huisarts	school	cjg	andere ouders
zeker wel	65%	36%	53%	35%	49%
misschien	27%	44%	33%	48%	32%
zeker niet	4%	14%	9%	11%	7%

3. Hulp gekregen van:

Deze vraag ging over de hulp in het zogenaamde voorveld, dus voor er geïndiceerde hulp werd toegekend. Dat was niet zo expliciet genoemd, waarschijnlijk hebben ouders onder het kopje 'iemand anders' ook geïndiceerde hulp benoemd. Er waren meerdere antwoorden mogelijk. Van de bekende partners scoort school het hoogst; maar vaker nog wordt een andere organisatie of anderen genoemd. Opvallend is dat onafhankelijke cliëntondersteuning relatief weinig wordt gebruikt.

	school	SMW	huisarts	CJG	Cliëntond.	iemand anders
ja	74%	43%	56%	59%	27%	76%
nee	26%	57%	44%	41%	73%	24%

Iemand anders:

- meestal een professionele instelling, vaak meerdere instellingen, waarbij Yulius het vaakst genoemd wordt;
- 12 ouders geven aan geholpen te zijn door het eigen netwerk (familie, vrienden)
- De kerk wordt 2 maal genoemd.
- MEE wordt 2 maal genoemd (en dus niet herkend als onafhankelijk cliëntondersteuning)
- POH 1 maal.

4. Waardering van de hulp in het voorveld:

	School	SMW	huisarts	CJG	Cliëntond.	iemand anders
1 (heel slecht)	2%	6%	2%	7%	0%	2%
2 (slecht)	10%	24%	4%	4%	0%	5%
3 (niet goed/niet slecht)	25%	12%	20%	26%	25%	13%
4 (goed)	34%	33%	33%	30%	35%	27%
5 (heel goed)	30%	24%	41%	33%	40%	53%
aantal	61	33	46	46	20	62

- De meeste ouders weten school te vinden voor hulp, 64% vindt de hulp goed tot heel goed;
- Van Schoolmaatschappelijke Werk wordt veel minder genoemd; de waardering is het minst goed (30% slecht tot heel slecht), 57% goed tot heel goed.
- De huisarts en CJG zijn door ongeveer de helft van de ouders genoemd; bij de ouders die hiervan gebruik gemaakt hebben, scoort de huisarts in het rijtje van de bekende partners voor de toegang het beste met 74% goed tot heel goed. Het CJG scoort vergelijkbaar met de school.
- Cliëntondersteuning wordt weinig gebruikt maar wanneer het gebruikt wordt is men zeer tevreden: geen negatieve score en 75% goed tot zeer goed.
- Het meest tevreden is men echter over de hulp die men anderen gekregen heeft: 80% goed tot zeer goed.

5. Wist u waar u hulp kon vinden?

Ja: 71%

Nee: 39%

6. Vond u het moeilijk om de stap te zetten, om hulp te vragen?

25% vond het moeilijk tot heel moeilijk om de stap te zetten, 50% niet tot helemaal niet moeilijk.

7. Heeft u iets gemist in deze periode?

Iets meer dan de helft (54%) heeft iets gemist. Wat werd er gemist?

- Het vaakst (13 x) kwam dit neer op duidelijkheid over waar de goede hulp te vinden, ondersteuning en regie bij de verschillende soorten hulp / loketten.

- Begrip en erkenning noemden ouders als tweede (9x), communicatie met de ouders
- Tempo in het proces, te lange wachttijden: 6x
- Praktische hulp, tips en ontlasting van ouders: 4x
- Specifieke kennis: 2x.

8. Van wie krijgt/kreeg u hulp?

De keuze was tussen het Jeudteam, een andere organisatie dan het Jeugdteam of meerdere organisaties. Ouders hebben deze vraag niet eenduidig ingevuld. Duidelijk is wel dat 48 ouders, de helft, hulp kreeg van het jeugdteam. Vaak aangevuld met hulp van een andere organisatie. 22 ouders krijgen hulp van meerdere organisaties (niet het jeugdteam).

Yulius wordt veruit het meest genoemd, door ouders die hulp van een organisatie krijgen en door ouders die van meerdere organisaties hulp krijgen. Daarnaast ASVZ, Boba, Eleos, Van Rhooen en Pameijer. Een enkele keer wordt het CJG genoemd (is dus niet duidelijk dat hieronder het jeugdteam wordt verstaan) en de school. In totaal worden meer dan 25 organisaties /instellingen genoemd, waaronder ook begrippen als 'psycholoog' of arts van het ziekenhuis.

9. Hoe lang was naar uw idee de wachttijd tot u hulp kreeg?

Eerst is gevraagd naar de ervaring en daarna om een inschatting te maken van het aantal weken dat gewacht moest worden.

heel lang	16%
lang	26%
niet lang, niet kort	30%
kort	20%
heel kort	8%

42% van de ouders vond de wachttijd lang tot heel lang. 28% kort tot heel kort.

10. Hoe lang heeft u nog moeten wachten?

Bijna 30 ouders geven aan dat niet meer precies te weten. De vraag is door 63 van de 90 ouders ingevuld.

0-4 weken	46%
5-10 weken	22%
11-20%weken	22%
langer dan 21 weken	10%

11. Heeft u voor de jeugdhulp startte, al hulp of gesprekken gekregen?

67% kreeg al gesprekken voor de jeugdhulp startte.

12. Bent u tevreden over de jeugdhulp?

16% van de ouders is ontevreden tot zeer ontevreden. 67% tevreden tot zeer tevreden.

erg ontevreden	9%
ontevreden	7%
niet tevreden en niet ontevreden	17%
tevreden	52%
zeer tevreden	15%

13. Om meer zicht te krijgen op waar men tevreden / ontevreden over zou zijn, kregen de ouders een aantal stellingen voorgelegd:

	helemaal oneens	eens	niet eens/niet oneens	eens	helemaal eens
De hulpverlening begrijpt mijn probleem	10%	2%	18%	45%	24%
Ik weet precies aan wie ik mijn vragen over de hulpverlening kan stellen	7%	14%	20%	43%	17%
Ik kan bij de hulpverlening terecht als het nodig is.	8%	8%	21%	44%	19%
De hulpverlening heeft ook oog voor andere dingen die in mijn gezin spelen	9%	8%	29%	37%	16%
Ik weet wat het doel van de hulpverlening is.	7%	2%	19%	44%	28%

14. Als de jeugdhulp straks afgelopen is, heeft u dan nog behoefte aan hulp?

De meeste mensen weten dat op dit moment nog niet (45%). 33% zegt ja, 22% nee.

Waar is behoefte aan:

Ouders kunnen dit niet altijd onder woorden brengen. De meeste ouders lijken te willen dat de huidige hulpverlening wordt voortgezet/verlengd. Enkele ouders geven aan dat ze iemand willen die met hen mee blijft kijken en waarop ze terug kunnen vallen als er weer problemen zijn. 2 ouders maken zich zorgen over de voortzetting van de hulp als hun kind 18 jaar is geworden. Ook vragen enkele ouders om begeleiding voor een ander kind dan het kind dat nu jeugdhulp krijgt.

Opmerkingen

Tot slot hadden de ouders de mogelijkheid om een toelichting of opmerkingen te plaatsen. Hier is veel gebruik van gemaakt. Het merendeel van de opmerkingen ging over wachttijden (bij het Jeugdteam en/of bij de zorgverlener), de tijd die er tussen de verschillende stappen zit waardoor het een traag proces wordt en onduidelijkheid wie wat doet en waar je moet zijn ('een routeplanner zou handig zijn'). Of iemand die opmerkte dat ze alles zelf hadden gedaan en uitgezocht. Men vraagt om 'doorpakken' en om regie wanneer er meerdere instanties betrokken zijn.

Enkele ouders waren ronduit boos / ontevreden, dit ging soms om uithuisplaatsingen waar ouders het niet mee eens waren. Soms ook over de bejegening (ik werd 'uitgelachen').

Ook wordt aangegeven dat er veel wisselingen in de hulpverleners zijn. En dat er behoefte is aan praktische ondersteuning/ tips in plaats van onderzoeken.

Een belangrijk deel van de ouders gaf aan tevreden te zijn over de hulp van het Jeugdteam.

Bijlage 3 Verslag bijeenkomst Jeugd 1 november 2018

Opening

Jolanda de Witte, (wethouder Jeugd, Gezondheid, Onderwijs, Sport en Cultuur) opent de bijeenkomst en heet iedereen welkom, in het bijzonder de ouders die naar deze bijeenkomst zijn gekomen. Het doel van deze bijeenkomst is om te kijken wat is goed gegaan binnen de jeugdhulpverlening en wat kan beter.

Anja Krijnberg (de avondvoorzitter) stelt zich voor en zet de opzet van de avond uiteen.

Het eerste deel is plenair. Hierna gaan de deelnemers in 3 groepen uitéén.

Alle deelnemers (behalve de ouders) hebben een badge met daarop een kleur. Deze kleur geeft aan bij welke groep die persoon is ingedeeld. De ouders mogen kiezen bij welk thema zij aansluiten. Tijdens deze groepssessies is het de bedoeling om concrete acties te formuleren, waaraan verder gewerkt kan worden.

Bij elke groep neemt een onafhankelijke voorzitter plaats

Omdat het vanavond gaat om zeer persoonlijke ervaringen, wordt er nadrukkelijk verzocht geen foto- en filmmateriaal te maken en niets te delen op sociaal media.

Uitkomsten enquête en oudergesprekken

Bea Oomens (beleidsadviseur maatschappelijke ontwikkeling) geeft een presentatie (zie bijlage).

Opvallend is dat de ouders die met de oudergesprekken meegedaan hebben, allemaal te maken hadden met gecompliceerde problematiek die meestal ook al meerdere jaren speelde. Zij gaven aan dat het lastig was om de juiste hulp te vinden, dat ze zich vaak niet goed begrepen voelden en zich er alleen voor voelden staan en wilden die ervaring inzetten voor iets positiefs: kijken hoe we het minder ingewikkeld kunnen maken. De kinderen en ouders die voldoende ondersteund zijn geweest in het voortraject en daardoor geen verdere hulpverlening nodig hadden of die direct op de goede plek terecht kwamen, kwamen in dit traject minder naar voren.

De belangrijkste vraag van ouders is: help op ons bij de wirwar van loketten, keuzes, wetten etc. die op ons afkomt, zeker bij ingewikkeldere vragen. Ondersteun ons met regie, waar dat kan. Kijk breder dan het ene 'probleem' dat een kind heeft maar heb ook oog voor het effect op zijn hele welbevinden. Schakel daarbij tijdig hulp in (via het CJG) en blijf niet te lang tobben. En heb ook oog voor ons (ontlasten) en niet alleen voor de problemen van ons kind. Veel zit ook in de communicatie: luister naar ons, informeer ons veel eerder als er problemen zijn, praat niet 'tegen' ons maar sta naast ons. Dit alles helpt om problemen niet groter te laten worden dan nodig is.

Ouders zagen het CJG als een plek waar de weg werd gewezen en waar ook breder werd gekeken. Een opgave voor het lokaal plan is dus: zorgen dat het CJG nog beter gevonden kan worden als toegang en ondersteuning voor de ouders. Zowel via de school als via de huisarts zijn hier nog de nodige stappen te zetten maar ook als het gaat om de vindbaarheid en duidelijkheid van de website, de communicatie etc.

Twee andere punten die naar voren kwamen en waar we iets in het lokaal plan mee kunnen:

- een duidelijke behoefte aan wederzijdse ondersteuning van en door ouders / lotgenoten contact.
- Nazorg / ruggensteun voor wanneer de geïndiceerde afgerond is.

Vragen/reacties?

Simon Kok (Stichting Jeugdteams) geeft aan dat het een buitenkans is dat er zoveel mensen naar deze bijeenkomst zijn gekomen. Hulp via school is meestal de 1^e route.

Een ouder geeft aan dat het fijn is dat de mening van ouders wordt gevraagd en dat je als ouder gehoord wordt. Iedere hulpvrager loopt tegen lange wachttijden op en dat is jammer. De 1^e hulp was vanuit school en daarna via het CJG. Dit is beide als goede hulp ervaren. Denk wel aan de ouders die niet mondig genoeg zijn om aan de bel te trekken.

Een andere ouder met een puber heeft er 1,5 jaar over gedaan om hulp te krijgen. Dit is frustrerend. Gelukkig wel goede hulp ontvangen.

De 3^e ouder die aan het woord komt, geeft aan dat er een ommezwaai moet komen. Meer vanuit de hulpvraag dan vanuit de regelgeving. Opwerpen van hordes voorkomen en denken vanuit oplossingen.

De groepen gaan uit elkaar om over de verschillende thema's te bespreken of zaken beter opgelost kunnen worden.

Plenaire terugkoppeling uit de groepen

Groep 1: Hulp via school

Voorheen verliep de aanvraag van hulp via een pedagoog. Hier hoefde geen formulieren voor ingevuld te worden. Dit werkt drempelverlagend. Tegenwoordig moeten er formulieren ingevuld worden, waardoor hulpvragers afhaken.

Wat is nodig?

- Inloopspreekuur
- Sociale kaart moet op orde zijn.
- Meer professionals
- 1 casemanager voor het hele gezin. Van belang is dat dit een vaste hulpverlener van het jeugdteam is.

Groep 2: CJG als toegang en voor regie

Opgemerkt werd:

- Tegenwoordig is het CJG goed vindbaar
- Duidelijkheid in volgorde proces
- Bereikbaarheid is verbeterd.
- Onderverdeling binnen het CJG vanuit de problematiek
- Er wordt meer jeugdgericht dan regelgericht gedacht.
- Tegenwoordig lost de hulpverlener de problematiek niet tegenover je, maar naast je op
- Soms wel lastig werken door de budgetbeknibbeling
- Oplossing kan zijn dat er een aparte afdeling komt voor zwaardere casussen.

Groep 3: Ondersteunen van ouders en nazorg

Deze groep heeft voornamelijk oplossingsgericht gekeken.

Van belang vond deze groep dat:

- Er verbinding gezocht wordt

- Meer gebruik wordt gemaakt binnen Zwijndrecht van lotgenotencontact (regionale ouderenplatform)
- Gebruik maken van buurtgezinnen.
- Nazorg:
 - o Professionals in kunnen roepen via strippenkaart
 - o Informeel: maatje of iemand uit eigen netwerk
 - o Meer financiële ruimte bieden binnen de hulpverlening

Sluiting

De wethouder bedankt iedereen voor zijn komst en input.

Ze vond de opkomst indrukwekkend en is er stil van.

Zij geeft aan het belangrijk te vinden dat het belang van ouders boven aan staat.

Graag ontvangt ze een terugkoppeling of dit de juiste vorm van de bijeenkomst of dat deelnemers dit anders zouden willen en hoe dan.

Samen aan de slag met de zorg voor kinderen en hun ouders in Zwijndrecht

1 november 2018

1-11-2018

1

Programma van deze avond

- ▶ Welkom door wethouder Jolanda de Witte
- ▶ Toelichting op het programma
- ▶ Uitkomsten enquête en oudergesprekken
- ▶ Uiteen in drie themagroepen
- ▶ Terugkoppeling
- ▶ Afsluiting

5-12-2018

1

Aanleiding

Lokaal plan van aanpak Jeugd
Uitgangspunten:

- ▶ Gezond en veilig opgroeien voor alle kinderen in Zwijndrecht
- ▶ De juiste hulp, indien nodig, zo vroeg mogelijk
- ▶ Samen met ouders en samen met partners

5-12-2018

4

Uitkomsten

Aantallen

- ▶ Circa 1.000 enquêteformulieren verstuurd
- ▶ 90 formulieren terug
- ▶ 20 ouders aangemeld voor gesprek
- ▶ 10 ouders gesproken

5-12-2018

5

Wat opvalt

- ▶ Hulp voordat de jeugdhulp in beeld kwam:
 - ▶ Meest via school en 'iemand anders'
 - ▶ Gevolgd door huisarts en CJG
 - ▶ Dan schoolmaatschappelijk werk
 - ▶ Minst onafhankelijke cliëntondersteuning
- ▶ Waarvan men het meest tevreden is over cliëntondersteuning, huisarts en 'hulp van iemand anders'.
- ▶ Wachttijden: 28% kort tot heel kort, 42% lang tot heel lang, 30 % niet lang en niet kort.
- ▶ Over jeugdhulp: 67% van de ouders is tevreden tot zeer tevreden, 9% erg ontevreden en 7% ontevreden.

5-12-2018

6

Belangrijkste vragen van ouders

- ▶ Help op ons bij de wirwar van loketten, keuzes, wetten etc. die op ons afkomt, zeker bij ingewikkeldere vragen.
- ▶ Ondersteun ons met regie, als er meerdere wetten/ regelingen van toepassing zijn.
- ▶ Kijk breder dan het ene 'probleem' dat een kind heeft maar heb ook oog voor het effect op zijn hele welbevinden (zelfbeeld, sociale contacten).
- ▶ Schakel daarbij tijdig hulp in (via het CJG) en blijf niet te lang tobben.
- ▶ En heb ook oog voor ons als ouders (ontlasten) en niet alleen voor de problemen van ons kind.

Kortom: Luister naar ons, informeer ons veel eerder als er problemen zijn, praat niet 'tegen' ons maar sta naast ons.

5-12-2018

7

Oplossingsrichtingen die ouders noemen

- ▶ Het CJG als de plek waar de weg wordt gewezen in het land van de hulpverlening en waar ook breder werd gekeken. Maar dat moeten ouders dan wel weten te vinden!
- ▶ Eerder signalen oppakken dat er iets aan de hand is en bespreken met ouders.
- ▶ Samen leren: hulp vragen als je als organisatie zelf niet de juiste kennis in huis hebt. Neem hierin de ouders mee.
- ▶ Een denktank van ouders (ervaringsdeskundigen) en specialisten voor ingewikkelde casussen.
- ▶ Minder denken vanuit de regelgeving en meer vanuit wat nodig is en wat de lange termijn effecten zijn. Bijvoorbeeld als het gaat om ontlasten van de ouders; of bij de keuze voor Zin of een Pgb.
- ▶ Wederzijdse ondersteuning door ouders.
- ▶ Behoeftte aan nazorg,

9-12-2019

8

Hoe verder?

- ▶ Vanavond oplossingen zoeken in drie themagroepen:
 - ▶ Hulp via school
 - ▶ CJG als toegang en voor regie
 - ▶ Ondersteuning van ouders en nazorg
- ▶ Verslag naar betrokkenen
- ▶ Geheel verwerkt in lokaal plan -> gemeenteraad

Vraag: hoe kunnen we ouders blijven betrekken?

9-12-2019

9

Input voor groep 1

Kinderen brengen een groot deel van hun dag door op school. De school is dan ook een belangrijke partner bij het gezond en veilig opgroeien van kinderen. Uit de enquête blijkt ook dat, wanneer er jeugdhulp is, de school in de ¾ van de gevallen betrokken is (geweest). Uit de gesprekken komt naar voren dat, als school en ouders op een lijn zitten, er veel bereikt kan worden. En dat creatief meedenken ondersteunend is, bijvoorbeeld hoe kan een kind dat niet meer naar school durft vanwege zijn ziekte, toch bij blijven en de noodzakelijke toetsen afleggen. Ondersteunend kan ook een positief klimaat in de klas zijn, als klasgenoten zelf opkomen voor een kind dat 'anders is'.

Welke verbeterpunten worden genoemd:

- Signalen eerder oppakken en bespreken met ouders, ook als deze nog wel te handelen zijn in de klas;
- De ene school staat meer open voor ouders die zelf een plan maken voor hun kind dan de andere; ouders zijn soms zeer deskundig (geworden) als het gaat om de specifieke problematiek van hun kind;
- In het verlengde hiervan: deskundigheid zoeken als je die zelf niet in huis hebt en vaker CJG betrekken of ouders er naar verwijzen, zeker als specialistische hulp nodig is;
- Denk ook aan ondersteuning voor ouders, kan de rol van schoolmaatschappelijk werk hierbij versterkt worden?

We maken het thema iets groter dan primair onderwijs en voortgezet onderwijs. Denk ook aan de voorschoolse periode (peuterspeelzaal, kinderopvang).

Hoe kunnen we met elkaar vorm geven aan de verbeterpunten, welke oplossingen zijn er?

Algemene aandachtspunten hierbij:

- Meer samen met ouders in plaats van over en voor ouders;
- Ouders faciliteren om elkaar te ondersteunen;
- Leren van elkaar, ook over de verschillende domeinen heen (maar ook van kinderen en ouders);
- Hoe kunnen wij als gemeente ouders beter betrekken? Vraag daarbij willen deze ouders betrokken blijven en zo ja hoe / voor wat?

Concrete acties: wie gaat er wat doen en met wie?

Algemene punten:

Naar voren komt dat er nogal wat knelpunten zijn op dit moment. Er wordt geconstateerd dat de pedagoog niet aanwezig is op school, wat maakt dat dit contact niet laagdrempelig tot stand kan worden gebracht. Er is een aanmeldformulier, waarop heel veel ingevuld moet worden vooraf, wat sommige ouders weerhoudt om dit te doen. En als dit formulier ingevuld is en er komt vervolghulp, dan moet opnieuw alles weer ingevuld worden. Vorig jaar was het CJG beperkt bereikbaar, van 9-11 uur. Nu zijn er ruimere openingstijden, maar is het niet mogelijk om rechtstreeks iemand aan de telefoon te krijgen. Er gaat soms veel tijd overheen om elkaar te spreken.

Laagdrempelige inloop via school wordt door sommige ouders niet zo ervaren: wat men terug hoort is dat men bang is dat dit een manier is om het kind van school te krijgen.

Het is op dit moment een zoektocht voor scholen om hulp en ondersteuning in te zetten. Graag willen scholen ouders direct verwijzen naar een zorgaanbieder.

Hulpverlening is nu soms versnipperd over verschillende zorgaanbieders. Door wachtlijsten kunnen nu ook de school maatschappelijk werkers hun zaken niet kwijt. Soms gaat signaleren vrij snel, maar duurt het voor ouders erg lang voordat er hulp ingezet wordt (een voorbeeld was dyslexiezorg). Het samenwerkingsverband passend onderwijs kan eerder signaleren, dan gelijk al ondersteuning vanuit zorg vragen.

Er is een wens om het consultatiebureau op school te houden, laagdrempelig en minder no-show van bepaalde gezinnen

Aandachtspunten:

- Scholen lopen vast in regels en capaciteitsproblemen (Ondersteuningsteam maar 1 keer per 6 weken)
- Dyslexiepakket is krap in tijd bemeten, in een aantal uur moet behandeling, communicatie met ouders en school plaatsvinden.
- Wachtlijst school maatschappelijk werk.
- Wat afspreken in overbruggingsperiode indien er nog geen zorg voor handen is.
- Kijk als systeem! Onderwijs is ook sociale emotionele ontwikkeling!

Oplossingen:

- Drempel verlagen op school, het is normaal om daar ook een vraag over opvoeding te stellen, pedagoog weer terug op school
- Inloopsprekuren voor ouders m.b.t. vragen rondom opvoeding en opgroeien.
- Sociale kaart voor scholen voor verwijzing.
- Scholen moeten eerder de hulp van deskundigen inroepen
- Ouders willen 1 loket voor hulp en 1 contactpersoon/ aanspreekpunt.
- Behandeling op school bieden/ ambulante hulpverlening.
- Vast persoon Jeugdteam voor school
- 1 casemanager, kent een heel dossier, i.p.v. stukjes.
- Buurtgezinnen.

Input voor groep 2

Circa de helft van de ouders die de enquête ingevuld hebben, heeft via het CJG hulp gekregen. Uit de gesprekken komt naar voren dat veel ouders niet wisten dat het CJG hen kan ondersteunen bij het vinden van de juiste hulp en dat zij ook niet door school of huisarts hierop gewezen zijn. De ouders die wel het CJG gevonden hebben, noemen als positieve punten: doorpakken, doorvragen, luisteren (hoe gaat het nu met jou?) en praktische ondersteuning in de omgang met het kind.

Verbeterpunten die ouders noemden:

- Vindbaarheid en herkenbaarheid van het CJG
- Regie als er meerdere instanties / regelingen betrokken zijn;
- Meedenken bij wachtlijsten, kijken hoe wachttijden overbrugd kunnen worden;
- Denken vanuit wat er nodig is en wat efficiënt en effectief is en niet vanuit welk aanbod ingekocht is (methode van het Instituut van Publieke Waarden), ook als het gaat om de afweging tussen Zin en PGB;
- Niet iedere keer opnieuw het verhaal moeten doen / formulieren invullen.

Hoe kunnen we met elkaar vorm geven aan de verbeterpunten, welke oplossingen zijn er?

Algemene aandachtspunten hierbij:

- Meer samen met ouders in plaats van over en voor ouders;
- Ouders faciliteren om elkaar te ondersteunen;
- Leren van elkaar, ook over de verschillende domeinen heen (maar ook van kinderen en ouders);
- Hoe kunnen wij als gemeente ouders beter betrekken? Vraag daarbij willen deze ouders betrokken blijven en zo ja hoe / voor wat?

Concrete acties: wie gaat er wat doen en met wie?

Ouders wensen hulpverlening van het CJG met een meer brede blik . Niet enkel de problematiek van het kind maar ook de effecten daarvan op het gezin, of de schoolsituatie in de aanpak betrekken. Ouders geven aan graag geïnformeerd te worden over de diensten van het Passend Onderwijs. En wat deze organisatie mogelijk voor het kind kan betekenen.

Ouders missen iemand die met hen meekijkt en zo nodig helpt in het verwoorden van de zorgbehoefte van het gezin. Aangegeven is dat ouders niet geïnformeerd zijn over de optie voor onafhankelijke cliëntondersteuning. Of dat de onafhankelijke cliëntondersteuning weinig kan betekenen omdat deze onvoldoende onafhankelijk is. In Zwijndrecht werken de onafhankelijke cliëntondersteuners in hetzelfde team als de jeugdprofessionals. Daarmee geeft de ouder aan dat de onafhankelijk advies van de professional twijfelachtig is.

Ouders zijn niet/onvoldoende op de hoogte van het bestaan van de schoolmaatschappelijk werker en het CJG.

Aandachtspunten:

- Cliëntbenadering CJG

- Ouders voelden zich onvoldoende gehoord
- Beleving dat het CJG tegenover de ouder staat en niet naast de ouder
- Ouders ervaren vooral een budget gerichte werkhouding en in mindere mate een persoonsgerichte werkhouding
- Ouders missen een warme overdracht van het CJG naar andere ketenpartners wanneer de gewenste hulpverlening niet door het CJG/Jeugdteam maar door een andere organisatie/ketenpartner.
- Beschikking/indicatie CJG
 - Beschikking wordt afgegeven voor 6 maanden, bij verlening van de indicatie moeten ouders het hele proces opnieuw doorlopen, en het verhaal opnieuw vertellen.
 - Ondersteuning van CJG bij complexe problematiek

Bij complexe problematiek wensen ouders een senior professional met voldoende expertise/kennis over het veld, de hulpverlening en de problematiek. De ondersteuning door junior professionals is minder geschikt bij complexe vraagstukken. Gewenst is dat CJG intern opschaaft bij complexe problematiek naar een ervaren deskundige.

- Informatiesysteem CJG versus leefwereld
 - Wanneer ouders na afloop van de hulpverlening het CJG opnieuw benaderen horen zij dat het 'dossier is afgesloten' en dat ouders opnieuw een aanvraag moeten indienen.
- Jeugdproblematiek en schoolsituatie verbinden
 - Gewenst is dat CJG meedenkt over de schoolsituatie van het kind.

Input voor groep 3

Er komt veel af op jou, als ouder, als er 'iets' met je kind(eren) is. De zorg die dat met zich meebrengt is vaak ontzettend zwaar, juist ook omdat ze vaak langdurig is. Ouders stellen ondersteuning voor zich zelf op prijs en ervaren dat als helpend. Dat kan zitten in aandacht vanuit de hulpverlening ('hoe gaat het nu met jou?') maar ook in praktische ondersteuning. Ook contact met ouders in een vergelijkbare situatie wordt op prijs gesteld.

Ook in een vroeg stadium breder kijken dan het eigen domein (bijvoorbeeld Wmo) is van belang, om later vaak ergere problemen te voorkomen. Als voorbeeld: in een gezin met jonge kinderen waar de moeder ernstige lichamelijke klachten heeft, zou er niet alleen gekeken moeten worden hoe het gezin 'draaiend' gehouden kan worden maar ook welk effect de ziekte kan hebben op de relatie tussen kinderen en ouders. Vanuit dat perspectief zou je mogelijk andere of meer hulp inzetten dan sec nodig is vanuit de Wmo.

Verbeterpunten:

- Cliëntondersteuning wordt relatief weinig gebruikt door ouders, maar wel zeer goed gewaardeerd: hoe kunnen we de mogelijkheid van cliëntondersteuning beter benutten?
- Hetzelfde geldt voor mantelzorgondersteuning;
- Regelgeving staat praktische oplossingen soms in de weg;
- Lotgenotencontact komt nog weinig tot stand;
- Nazorg als de jeugdhulp is afgesloten wordt gemist.

Hoe kunnen we met elkaar vorm geven aan de verbeterpunten, welke oplossingen zijn er?

Algemene aandachtspunten:

- Meer samen met ouders in plaats van over en voor ouders;
- Ouders faciliteren om elkaar te ondersteunen;
- Leren van elkaar, ook over de verschillende domeinen heen (maar ook van kinderen en ouders); Vraag daarbij willen deze ouders betrokken blijven en zo ja hoe / voor wat?

Concrete acties: wie gaat er wat doen en met wie?

Algemene reacties

Anke Elze de Jong Rietstap (ouderplatform Zuid-Holland Zuid): Voor de activiteiten van het ouderplatform t.b.v. lotgenotencontact is behoefte aan een locatie met faciliteiten (koffie, thee en geluidsinstallatie). Joke de Haan (Diverz) biedt aan om in gesprek te gaan. Diverz beheert diverse accommodaties in Zwijndrecht, die hiervoor geschikt zijn.

Anke Elze de Jong Rietstap: Lotgenotencontact werkt goed als het door en voor ouders/ ervaringsdeskundigen en kinderen zelf wordt georganiseerd. Het ouderplatform biedt o.a. informatieve bijeenkomsten, trainingen, ontmoeting, creatieve activiteiten en een meldlijn. Het ouderplatform is o.a. in gesprek met scholen om voor hen activiteiten te organiseren. Als de scholen het zelf organiseren is de opkomst laag.

PR voor het ouderplatform gaat via kranten, scholen, cliëntenraden van instellingen en het netwerk van ervaringsdeskundigen.

Een pilot van de gemeente voor de inzet van ervaringsdeskundigen is gestopt.

Sandra Krist (Vivenz): De inzet van ervaringsdeskundigen is niet regionaal geregeld. Iedere gemeente maakt daar eigen keuzes in. Vivenz zet ervaringsdeskundigen in. Vrijwilligers worden hiervoor opgeleid, begeleid en gewaardeerd. De kosten zitten in een professional die coördineert.

Anke Elze de Jong/ Sandra Krist: Lotgenotencontact kan worden ingezet als nazorg voor de ouders, na de afronding van een traject. Het is fijn als een ervaringsdeskundige als sparringpartner bij je blijft. Simon Kok (CJG/Stichting Jeugdteams): Heeft deze week een gesprek over het concept Buurtgezinnen. Het concept spreekt hem erg aan; het is flexibel en vertrouwd. Een buddy-gezin in de buurt wordt een vertrouwde plek waar incidenteel kortdurende zorg of opvang voor een ander gezin wordt geboden. Het buddy-concept hebben we eigenlijk breder nodig: ook jongeren die een maatje voor een andere jongere zijn.

Simon Kok/ Joke de Haan: het gaat over ouders én kinderen. Verbinding is in Zwijndrecht in ontwikkeling in de ontwikkeling naar een 0-100 werkwijze. Daarin verbinden we de Jeugdwet en Wmo, kijken we naar het hele gezin. De uitdaging voor professionals is om elkaar meer op te zoeken en het gesprek te voeren over het mogelijk maken van 'out of the box' oplossingen. Het Instituut Publieke Waarden noemt dat 'doen wat nodig is'. Je moet daarvoor wel samenwerken.

Waar hebben ouders behoefte aan nadat zorg afloopt? *De voorzitter vraagt dit specifiek aan de ouders en ervaringsdeskundigen:*

- Maatje/ ervaringsdeskundige. Die heeft tevens een signaleringsfunctie om erger te voorkomen. Hij/ zij kan helpen opschalen waar dat nodig is.
- Gezinnen aan elkaar koppelen. Een buddy-gezin klinkt goed.
- Voordat zorg (professional) loslaat, duidelijk hebben dat nazorg geregeld is.
- Platform met geschoolde ervaringsdeskundigen.
- Praktische hulp om ouders te ontlasten, zoals huishoudelijke hulp of opvang van de kinderen. Bij opvang is wel een voorwaarde dat dit een vertrouwd persoon/ vertrouwde plek is voor het kind en de ouder.
- Een telefoonnummer waar 24/7 hulp en praktische ondersteuning beschikbaar is.

De voorzitter vraagt wat ouders vinden van een strippenkaart bij de eigen hulpverlener om na afronding van het traject nog een aantal keer contact in te kunnen zetten (idee uit de eerder gevoerde gesprekken). Daar hebben de ouders zeker belangstelling voor.

Simon Kok: Het Jeugdteam heeft als werkwijze dat de contactpersoon van het Jeugdteam binnen 3 maanden na afloop van een traject nog bereikbaar is om de draad weer op te pakken als dat nodig is. Het gezin krijgt hiervoor het mobiele nummer van de contactpersoon. Je houdt dan dus contact met een vertrouwd persoon. Ook zien we in de praktijk dat wanneer gezinnen na langere tijd weer terug komen bij het Jeugdteam, vaak dezelfde persoon de vraag weer oppakt. Tenzij deze persoon niet meer bij het team werkt of er geen klik was.

Samenvatting

Met nazorg maken we ruimte voor voorkomen van erger.

Gemaakte afspraken:

- Het concept van Buurtgezinnen (buddy gezin) spreekt erg aan. Stichting Jeugdteams (Simon Kok) heeft volgende week een gesprek om de mogelijkheden te onderzoeken en koppelt terug. Vivenz ondersteunt het initiatief.
- Het Ouderplatform heeft behoefte aan faciliteiten voor de organisatie van lotgenotencontact. Concreet is afgesproken dat Diverz (Joke de Haan) met het Ouderplatform in gesprek gaat over de mogelijkheden van de welzijnsaccommodaties in Zwijndrecht.
- Er is interesse onder de ouders voor een strippenkaart of andere vorm om contact te houden met de professional, nadat het traject is afgesloten. Het Jeugdteam legt afspraken vast over de afsluiting van en nazorg na trajecten, voor zover dat nog niet is gebeurd.
- Het ondersteunen, begeleiden, opleiden en waarderen van vrijwilligers die als ervaringsdeskundige buddy kunnen zijn vindt Vivenz belangrijk.

Bijlage 4 Verslag gesprek jongeren op 12 december 2018

Datum: Woensdag 12 december van 17.30 – 19.00 uur.

Locatie: Gemeentehuis te Zwijndrecht, vergaderkamer 2/3.

Aanwezig: Wethouder Jolanda de Witte, Bea Oomens, Saskia Emmerzaal, Mariëlle van Rijswijk (ambtelijke ondersteuning), Raadsleden en 5 jongeren van het Walburgcollege en Develsteincollege.

Afwezig: -

Opening

Jolanda de Witte opent de vergadering, iedereen stelt zichzelf even voor en ze benoemt waarom deze bijeenkomst is georganiseerd.

Het gesprek

Na de opening worden vragen aan de jongeren gesteld zoals:

- Wat zou je doen als je hulp nodig hebt?
- Waar zou je als eerste naartoe gaan als je hulp nodig hebt?
- Hoe zou jij het verbeteren/liever zien?
- Hoe ervaar je de hulp die je krijgt of hebt gekregen?

Al snel komt het gesprek op gang. Vier van de vijf jongeren geven aan te maken hebben gehad met hulp vanuit school en hebben daar een eigen mening over. Onderstaand samengevat waar zij veel moeite mee hebben:

- Info loopt via e-mail van ouders/verzorgers
 - Er is aangegeven dat de jongeren zelf geen e-mail ontvangen van school, zo ook de uitnodiging van de Fry Tea. Ze geven aan dat dit 'uit de tijd is'. Op deze manier hebben zij zelf geen inzicht in wat er allemaal speelt.
- Het voelen als een nummer/prestatiegericht te werk gaan op school
 - Jongeren vinden dat er op school weinig aandacht besteed wordt aan hen. Ze hebben het idee dat het alleen maar om presteren gaat en dat het (bepaalde) docenten/leraren niets uit maakt hoe het persoonlijk met hun gaat of in welke situatie ze verkeren.
- Aan te bieden hulp vaak niet bekend
 - De hulp die mogelijk is via/binnen school wordt volgens jongeren vaak niet goed en genoeg gepromoot. De jongeren denken dat het bijvoorbeeld via een link op de site, een les die word besteed aan de opties die er zijn voor het verkrijgen van hulp of via een e-mail al veel duidelijker/toegankelijker is dan dat ze via hun mentor of een leidinggevende erachter moeten komen waar ze zich kunnen melden als ze problemen hebben/ervaren.
- Mentoruur wordt vaak vrijgegeven
 - Een mentoruur is er om te bespreken waar de jongeren tegenaan lopen. De jongeren geven aan dat deze uren vaak vrijgegeven worden. Mochten de uren wel doorgaan, dan

worden meestal alleen de resultaten van toetsen besproken. Zij zouden graag zien dat de mentor tijd besteedt aan het bespreken/aanpakken van de problemen.

- Het niet zelf kunnen opstellen van de agenda voor het leerling parlement
 - Jongeren vertellen dat leden van het leerlingenparlement niet zelf de agenda opstellen, hierdoor worden er alleen zaken besproken die de leidinggevende/docenten geagendeerd hebben.
- Hulp vanuit school
 - Het komt voor dat er jongeren zomaar uit de klas worden gehaald om een gesprek aan te gaan met de leiding/degene die aangewezen is om er voor de jongeren te zijn, dit is erg confronterend omdat dan gelijk heel de klas weet dat jij degene bent die een probleem hebt.

Buiten school is er ook iemand die de hulp als niet prettig/toegankelijk heeft ervaren:

- Deze persoon had een afspraak bij de huisarts gemaakt om een doorverwijzing naar een psycholoog aan te vragen. Tijdens de afspraak kreeg hij te horen dat dit niet mogelijk was, omdat hij minderjarig was. (Deze informatie klopt niet, vanaf 16 jaar kan een jongere zelfstandig hulp vragen.)

Sluiting

Wethouder Jolanda de Witte vat kort samen wat er gezegd is, benadrukt dat er met de gegeven informatie vertrouwelijk om zal worden gegaan en bedankt iedereen voor zijn/haar aanwezigheid.